

DE KOOPERATIEVE

en het wetenschappelijk onderzoek

door P. Hovart, directeur van het
proefstation voor de zeevisserij

Gewoonlijk wordt een cooperatieve omschreven als een vrijwillige samenwerking van personen, die een soortgelijke maatschappelijke functie uitoefenen, samenwerking die gericht is op een economisch doel.

De nagestreefde economische doelstellingen kunnen van diverse aard zijn, zodat verschillende soorten cooperatieven bestaan. Aldus spreekt men van cooperatieve produktie-verenigingen, cooperatieve inkoop-verenigingen, cooperatieve samenverkoop-verenigingen en cooperatieve kredietverenigingen.

In de visserij kan men deze verschillende vormen in minder of meerdere mate terugvinden. De samenwerking die onder de reders tot stand gebracht wordt, heeft echter als algemene doelstelling: betere bedrijfsomstandigheden, drukking van de kosten en dus verhoging van de rendabiliteit van hun bedrijf.

De middelen die daartoe gebruikt worden zijn o.m.: de gezamenlijke aankoop van visserijbenodigdheden (netten, brandstof enz), de cooperatieve verkoop van de vis en visserijprodukten, de verzekering via cooperatie, de kredietverlening, het verlenen van diensten (herstellingen, onderhoud enz) en soms de afzet en verwerking van de vis en visserijprodukten.

Tot een verhoging van de rendabiliteit van het bedrijf poogt, zij het op een ander vlak, eveneens het wetenschappelijke onderzoek bij te dragen. Dit geschiedt door o.m. een betere kennis van de biologische gedragingen van de vis, het opzoeken van nieuwe visgronden, de verbetering van het vistuig en het vaartuig, de kwalitatieve opvoering van de vangsten, nieuwe verwerkingsvormen, enz.

Onmiddellijk kan de vraag gesteld worden: hoe kunnen cooperatieven en onderzoekseenheden tegenover elkaar staan bij deze gemeenschappelijke doelstelling.

Het antwoord kan m.i. kort zijn: door samenwerking. Door het scheppen van een «cooperatieve geest», van banden van gedachten, uitwisseling van gegevens enz.

Theoretisch gezien is dit heel mooi en misschien niet meer dan 'n achtenswaardige verzuchting. Naar mijn gevoelen kan er echter wel iets positief uit gerealiseerd worden. Bewijzen? Ziehier enkele voorbeelden, die ik alleen op een Belgisch patroon wil stellen.

1 — Men is er in de visserij van overtuigd dat het vistuig (netten, borden, rollen, vlotten, kabels, touwen) nog heel wat kan worden verbeterd en vooral aangepast aan de zich steeds wijzigende visserijomstandigheden. Momenteel worden door het proefstation z.g.n. «modelproeven» op het vistuig uitgevoerd. De bedoeling van de modelproeven is uiteindelijk het bepalen van het meest rendabele vistuig op bedrijfs-grootte. Proeven en onderzoekingen met netten op werkelijke grootte en onder bedrijfsomstandigheden zijn zeer moeilijk door te voeren: het is praktisch onmogelijk rechtstreekse waarnemingen en metingen te verrichten, terwijl verder de enregistreerbare onderwaterinstrumenten enkel een beeld kunnen opvangen van een beperkt aantal factoren. Daarom wordt eerst de studie op «model» uitgevoerd. Doch het is ook zo dat bedrijfsgegevens noodzakelijk zijn om het modelonderzoek aan te vullen. In dit verband zijn als cijfergegevens gewenst: de vangsten per sleep, per visgrond en dit in functie van factoren als duur van de sleep, koers, diepte, lengte van vislijnen en bovenpees, uitlaattemperaturen, snelheid enz.

Het is m.i. toch mogelijk - en het is misschien zelfs wenselijk - dat cooperatieven, die in nettenverkoop geïnteresseerd zijn, deze gegevens van de leden verzamelen en de onderzoekers ter hand stellen. Zij kunnen en moeten toch de eerste geïnteresseerden zijn.

Het is zelfs mogelijk nog verder te zien. De cooperatieven zijn vanzelfsprekend financieel veel sterker dan individuele reders - en het is gebruikelijk dat de winsten op het einde van het jaar uitgekeerd worden. Dit is goed en aangenaam. Maar waarom de interesse in de verbetering van het vistuig niet verhogen door bepaalde onderzoeksprojecten die de cooperatieve biezonder interesseren, zelf te financieren uit de winst of uit andere financiële mogelijkheden van de maatschappij. In Groot-Brittannië is mij bekend dat door cooperatieven belangrijke sommen in het nettenonderzoek worden geïnvesteerd.

2 — Ik mag wel vooropstellen dat ook in verband met netmateriaal nog heel wat te doen is o.m. met betrekking tot de beschikbare materialen volgens hun mechanische eigenschappen in bedrijfsomstandigheden, het rationeel gebruik van netmaterialen in de verschillende delen van het net en de standardisatie. Het gebruik van nieuwe netmaterialen, van nieuw vistuig en van nieuwe visserijmethodes zijn fundamenteel voor de toekomst.

De onderzoekingen die in ons land hieromtrent worden uitgevoerd, dragen bij tot deze toekomst. Doch zij zullen maar volle resultaten dragen wanneer de belangstelling voldoende ruim is. De cooperatieven die netmaterialen laten uittesten, kunnen hun ervaringen vergelijken met deze van de onderzoekers, enz.

3 — Ik geloof dat het in ons land ook zo is dat bepaalde cooperatieven bij het bouwen van vissersvaartuigen zijn betrokken. Het lijkt mij dan normaal dat zij aan de leden suggesties verstrekken in verband met de indeling van het dek, de inrichting van het ruim enz. Maar het lijkt mij ook logisch dat op de resultaten van studies over arbeidsrationalisatie aan boord, van onderzoekingen van de vangst, enz. wordt gewezen.

4 — Voor de onderzoeker is het niet gemakkelijk de reder en visser individueel te benaderen en omgekeerd, niet veel reders en vissers nemen gemakkelijk contact op met de man van de wetenschap. Waarom zou de leiding van een cooperatieve deze contacten niet opnemen. Waarom zou de cooperatieve de wetenschappelijke rapporten niet op een bevattelijke wijze aan haar leden mededelen. Waarom zou de cooperatieve haar «diensten verlenend karakter» niet uitbreiden in deze dubbele richting. De cooperatieven zouden m.i. op hun bijeenkomsten ook de onderzoekers kunnen uitnodigen. Hierdoor zou een mogelijkheid geschapen worden om de resultaten van de onderzoekingen te verspreiden, om de resultaten toe te lichten en om - hetgeen m.i. van uitzonderlijk belang is - door de discussies en gedachtenwisselingen nieuwe domeinen te zien openen. En iedereen die met de visserij betrokken is, weet hoe moeilijk het is vissers en reders bij elkaar te krijgen.

Deze verschillende voorbeelden zijn misschien te optimistisch gesteld - dit kan gemakkelijk vergeven en vergeten worden - maar met het oog op de verbetering van het bedrijf wegen op de bedrijfsmens en de onderzoekers verantwoordelijkheden die m.i. determinerend zullen zijn voor de toekomst. In dit licht zullen de cooperatieven dan misschien ook geen «Kinder der Not» meer zijn, maar «Kinder der Zukunft».